

МЕРЕЙТОЙ - 75 ЖАС

ФЫЛЫМ МЕН БІЛІМДІ ҰШТАСТЫРҒАН ТҮЛҒА

Еліміздің белгілі көрнекті қоғамтанушы ғалымы Әбсаттаров Раушанбек Боранбайұлы Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің саясаттану және әлеуметтік-философиялық пәндер кафедрасының менгерушісі (магистратура және PhD докторантура), ҚР ҰҒА корреспондент –мүшесі, философия ғылымдарының докторы, профессор биылғы 2015 жылдың күзінде зиялды тұлғаның кемелденген жасы болып саналатын 75 жылдық мерейтойын атап етіп отыр.

Раушанбек Боранбайұлы Әбсаттаров – 1940 жылы Қызылорда облысында, яғни қазақтың қасиетті Сыр бойында дүниеге келген азамат. Болашақ ғалым еңбек жолын 1958 жылы Қызылорда облысы Қармақшы ауданындағы Ленин атындағы (Тұрмағанбет ауылы) совхозында қарапайым жұмысшыдан бастайды, кейін Кеңес Армиясының қатарында (1959-1962 жж.) әскерде болып, өзінің азаматтық борышын атқарып келеді.

Раушанбек Боранбайұлы өзінің білім мен ғылым саласындағы еңбек жолын 1971 жылдан 1988 жылдар аралығында әл-Фараби атындағы Қазақ мемлекеттік университетінің философия-экономика факультетінде аға оқытушылықтан, доцент болып жұмыс істеуден бастайды. Жас ғалым сол кездің өзінде ұлттық қатынастар саласына зерттеуші ретіндегі назарын аударады және бұл ғылыми бағыт Қазақстан интеллектуалды кеңістігі үшін ғылыми зерттеудің жаңа бағдар болатын. Елімізде сол тарихи кезеңде ұлтаралық қарым-қатынастар мәдениеті, жалпықазақстандық келісім мен патриотизм бағыттары енді ғана терең ғылыми қарастырулар нысанына айнала бастағанын атап еткен жөн.

1988-1990 жж. Р.Б.Әбсаттаров өз өмір жолында мемлекеттік деңгейдегі партиялық жұмыста да болды, дегенмен Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-де доценттік жұмысты қатар атқарған еді. 1991 ж. – Қазақстан Республикасы Президенті жанындағы Қазақстан менеджмент, экономика және болжамдау институтының әлеуметтік саяси және философия кафедрасының менгерушісі, Қазақстан Республикасының Президент Аппаратының кеңесшісі, ал 1997 ж. – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің саясаттану және әлеуметтану кафедрасының менгерушісі, сонымен бірге 2000ж. -2002 ж. дейін сол университеттің тарих факультетінің деканы қызметін қатар атқарды. Ал, 2009 жылдан қазіргі уақытқа дейін Абай атындағы ҚазҰПУ-нің саясаттану және әлеуметтік-философиялық пәндер кафедрасының (магистратура және PhD докторантура) менгерушісі болып табысты қызмет атқарып келеді.

Жоғары оку орындарындағы ұстаздық тәжірибесін өзінің ғылыми ізденістерімен тығыз байланыстырылғандығы Раушанбек Боранбайұлын тек Қазақстанда ғана емес, сонымен бірге шетелдерде де белгілі ғалым-саясаттанушы, әлеуметтанушы, философ ретінде танытты. Ол маман

оқытушы, студенттердің, магистранттар мен PhD докторанттардың, жас ғалымдардың көрнекті ұстазы ретінде мемлекет тарапынан да елеусіз қалған жоқ. Мәселен, «Ерен еңбегі үшін» медалімен және екі рет «Қазақстан Республикасының ғылыми дамытуға сінірген еңбегі үшін» төс белгісімен маралатталған және «ҚР жоғарғы оқу орнының үздік оқытушысы» (2006 ж.) атанды, сонымен қатар Қазақстан Республикасы Қызылорда облысы «Қармақшы ауданының құрметті азаматы» атағының иегері. Ғалым ғылыми жұмысында жоғары жетістіктерге жеткені үшін Қазақстан мен Украинаның Құрмет мақтау грамотасымен маралатталған еді. Ол Т.Г.Шевченко атындағы Киев мемлекеттік университетінің философия факультетін (1967 ж.), бітіріп, сонда аспирантура (1970 ж.) мен докторантуралы (1982 ж.) да тәмәмдағаны белгілі. Оның докторлық диссертациясының тақырыбының өзі заманауи мәселелермен астасып жатады: «Ғылыми-техникалық революция және қоғамдық өмірдің интернационализациялануы: әлеуметтік-философиялық талдау» - Киев, 1990 жыл.

Рақенәрқашан өзіне ғалым ретінде қалыптасуына ықпал еткен және үлкен теориялық көмек көрсеткен ғалымдарды ұмытпайды және оларды үнемі құрметпен атап өтіп отырады. Мәселен, әлемге әйгілі Украина ғалымдары: КСРО FA корреспондент-мүшелері, Украина YFA академиктері, философия ғылымдарының докторлары, профессорлар П.В.Копнин және В.И.Шинкарукты, Ленин сыйлығының лауреаты, философия ғылымдарының докторы, профессор И.Д.Назаренконы, Украина YFA корреспондент-мүшесі, философия ғылымдарының докторы, профессор Д.Ф.Острянинді, философия ғылымдарының докторлары, профессорлар И.В.Бичко, В.С.Дмитриченко, А.И.Доронченков, И.Ф.Надольныйды; Қазақстан ғалымдары: КСРО FA корреспондент-мүшесі, ҚР YFA академигі, тарих ғылымдарының докторы, профессор Б.А.Төлепбаевты, ҚР YFA академигі, философия ғылымдарының докторы, профессор Д.К.Кішібековті, ҚР YFA академигі, заң ғылымдарының докторы, профессор М.Т.Баймахановты, ҚазКСР FA корреспондент-мүшелері, философия ғылымдарының докторлары, профессорлар Б.Б.Амантаев пен Н.Д.Жанділдинді атап көрсеткеніне көугер болдық. Басқалар туралы «Жақсының жақсылығын айт, нұры тасысын!» деп айтып отыратын қазақ екенімізді Ракенің қасиеттерінен тағы бір байқаймыз.

Раушанбек БоранбайұлыӘбсаттаров Қазақстанның саяси, әлеуметтік-философиялық ғылымдардың дамуына өзінің үлкен үлесін қости деуге болады. Оның төғиз тілде 40 монографиялар, кітаптар, кітапшалар, оқу құралдарын және 600-ге жуық ғылыми және оқу-әдістемелік мақалалар жариялағанын және тек біздің елімізде ғана емес, жақын және алыс шетелдерде де кеңінен белгілі болғанын айта аламыз. Оның еңбектерінде саясаттану, әлеуметтану және философия үшін теориялық тұрғыда іргелі және практикалық мәнге ие маңызды ғылыми жаңалықтарға қол жеткізілді. Оның ғылым саласындағы жеке есімі республикада ұлтаралық қарым-қатынас мәдениеті және оны тәрбиелеу, этносаяси қауымдастық, ұлттық және жалпықазақстандық сана-сезім, келісім, жалпықазақстандық бірігу, ұлттық қарама-қайшылықтар және оларды шешу жолдары, этникалық және интеграциялық процестер, халықтардың ойлау қабілетінің бірлігі мен әртүрлілігі, салыстырмалы саясаттану және т.б. сол сияқты жаңа бағыттардың қалыптасуы мен дамуымен байланысты.

Зерттеуші ғалым әлеуметтік-саяси қатынастардың маңызды және құрделі мәселелерін шешуде жеткілікті батылдық пен жанашылдыққа ие болған тұлға. Оның бойында ынталы ғалым-теоретик және практик қасиеттері үйлесімді ұштасқан, салыстырмалы сипаттағы материалдарды теориялық жағынан ұғынуға бағытталған жаңалықтар және ілгерілеудің ынталы жактаушысы, ұлттық және интеграциялық, саяси және әлеуметтік процестер жөнінен өзіндік тұжырымдамалар жасаған тұлға. Оның бірегей және іргелі монографиялары төмөнделгідей: Фылыми-техникалық прогресс және ұлтаралық қарым-қатынастар.- Алматы: Қазақстан, 1977.- 7 б.т.; Ұлттық қатынастардың дамуы: проблемалары мен басқарылуы.-Алматы: Қазақстан, 1982.-14 б.т.; Ұлттық процестер: ерекшеліктері және проблемалары.-Алматы: Фылым, 1995.-14 б.т.; Студенттерді ұлтаралық қарым-қатынас мәдениетіне тәрбиелеу: теория және практика. -Алматы: Фылым, 1999.-12 б.т.(Т.С.Садыковпен бірге); Саясаттану және оның проблемалары. -Алматы: Тоғанай, 2007.-29 б.т.; Этносаралық қарым-қатынас мәдениеті: қазақстандық тәжірибе. - Алматы: Ұлағат, 2012. – 15 б.т. (басқа авторлармен бірге); «Әлеуметтанудың тестері: сұрақтар мен жауаптар». -Алматы: Фылым, 1999.-11 б.т. орыс және қазақ тілдерінде; Әлеуметтану: өзекті мәселелер. Екі томдық.- Алматы:

Қарасай, 2013, 2015. – 1том 25 б.т.; 2- том 25 б.т.; «Саясаттанудың тестері: сұраптар мен жауаптар».-Алматы: Ғылым, 2005.- 20 б.т. орыс және қазақ тілдерінде; «Саясаттану негіздері». Екі томдық.- Алматы: Қарасай, 2011, 2012.- 1 том 27,5 б.т.;-27 б.т.. жарық көрді.

Раушанбек Боранбайұлы егеменді және тәуелсіз Қазақстан Республикасының саяси ғылыминың іргесін қалаушылардың катарындағы ғалым, әсіресе, зерттеуші қазақстандық этносаясаттану және салыстырмалы саясаттану ғылыми мектебінің іргесінің қалануына үлкен еңбек сінірді. Р.Б.Әбсаттаров беделді этносаясаттануши ретінде Globalдиаспоралардың Дүниежүзілік ассоциациясының вице-президенті (Кванджу қ., Оңтүстік Корея) болып сайланды.

Оның басшылығымен саясаттану және әлеуметтік-философиялық пәндер кафедрасы ғылыми зерттеу, оқу-әдістемелік және саяси тәрбие жұмыстарында үлкен табыстарға қол жетіп отыр, ол еліміздің әлеуметтік-саяси ғылымиңдағы жетекші кафедралардың және ірі ғылыми орталықтың біріне айналды. Мәселен, оның басшылығымен соңғы он жылда кафедра мүшелері 10 тілде: 22 монография (жалпы көлемі 305 б.т.), 38 оқулықтар, оқу құралдары, кітаптар, брошюралар (жалпы көлемі 790 б.т.) және 1000-нан аса ғылыми және оқу-әдістемелік мақалалар (жалпы көлемі 400 б.т. аса), олардың ішінде 100-і шетелдерде (жалпы көлемі 50 б.т.) жариялады. Қазіргі таңда кафедрада инновациялық мағынадағы шығармашылық сипаты бар өте жақсы тәртіпке негізделген орнықты моральдік-психологиялық климат пенөзіндік ахуал орнаған.

Әбсаттаров Раушанбек есімі Ұлыбритания, Германия, Франция, Оңтүстік Корея, Турция, Жапония, Египет, БАЭ, Ресей, Украина, Белоруссия және тағы басқа елдердің университеттері мен ғылыми орталықтарына белгілі және оларда бірнеше рет баяндамалар мен дәрістер оқыды. Ол шетелдерде 60-тан астам ғылыми мақалалар жариялады. Ол басқаратын кафедра шетелдердің көптеген ғылыми мекемелерімен ынтымақтастық орнатқан. Осындай ынтымақтастықтың нәтижесі оның бастамасымен өткізілген бірлескен семинарлар, дөңгелек үстелдер, ғылыми конференциялар, симпозиум мен кітаптар шығару болып табылады.

Мәселен, оның кафедрасы Корео университетінің саясаттану кафедрасымен бірлесіп «Political Changes and Ethnic Koreans in Central Asia» атты ғылыми семинар өткізді. Кафедраның үш оқытушысы баяндама жасады. Семинардың материалдары Сеул қаласында, Оңтүстік Кореяда басылды; Чоннам ұлттық университетінің ғылыми орталығымен «New Silk Road and the Global Diaspora» атты ғылыми конференция өткізілді (2012 ж.). Кафедраның алты оқытушысы мазмұнды баяндамалар жасады. Конференцияның материалдары Кванджу қаласында Оңтүстік Кореяда басылды; 2015 ж. 23-24 сәуір аралығында Оңтүстік Кореяның Чоннам ұлттық университетінің диаспора кафедрасымен бірге және Абай атындағы ҚазҰПУ-нің саясаттану және әлеуметтік-философиялық пәндер кафедрасының негізінде «Қазіргі әлемдегі диаспоралардың өзекті мәселелері» тақырыбында дөңгелек үстел өткізілді. Сонымен қатар, оның кафедрасы оқытушыларының 30 ғылыми мақалалары Берлин қаласында неміс тілінде басылды.

Қазақстанда ғана емес, сонымен бірге оның сыртында да қоғамдық жұмыстардың әртүрлі салаларында қызмет ететін көптеген шәкірттерді тәрбиеледі. Ол 20ғылым кандидаттарын, 4 ғылым докторларын, 6 PhD докторды және 30 магистрантты дайындалған шығарды.

Раушанбек Боранбайұлы еңбеккөр жауапкершілікті, тиянақтыадам және сонымен қатар үлгілі отағасы. Оның әйелі – Меруерт Аскарова педагогика ғылымдарының кандидаты, профессор, қызы-Майя Әбсаттарова – кәсіпкер, ұлы – Марат Әбсаттаров – заң ғылымдарының кандидаты, жауапты қызметкер, ұлы – Фалымжан Әбсаттаров - саяси ғылымдарының кандидаты, Абай атындағы ҚазҰПУ-нің тарих және шетелдік студенттермен жұмыс факультеті деканының орынбасары. Бес немересі Акрано, Диляра, Аллаяр, Алияр, Ахмедияр және шебересі Раян өсіп келе жатыр.

Заманауи сипаттағы белсенді ғалымға мерейтой құтты болсын, шығармашылықтағы табыстар молая берсін!

Шаукенова Зарема Қауқенқызы,

ҚР ҰФА корреспондент-мүшесі, әлеуметтану ғылымдарының докторы,

профессор, ҚР БФМ FK Философия, саясаттану және дінтану институтының директоры;

Нұрмұратов Серік Есентайұлы, философия ғылымдарының докторы, профессор.